

is zijn macht, zijn heerschappij, zijn majesteit, en in dit recht is alle wetgeving Gods aan zijn schepsel gegrond. De *lex divina* wortelt dus in het *ius divinum*. Hieruit volgt, dat de zedewet als zoodanig nooit boven God kan staan. „Itaque *lex divina* qua talis non potest dici vim habere obligandi Deum, *ius vero contra.*” God, zegt hij eenige bladzijden verder, heeft geen norm boven of buiten zich die Hem determineert. *Deus est sibi lex*, of zooals wij in de taal onzer eeuw zouden zeggen: God is autonoom. En toch is God gebonden aan Zijn wet, doch niet door die zedewet qua talis, maar door Zijn recht, dat is: doordat God God is en zich zelf liefheeft, zich zelf niet kan verloochenen, zijn eere aan geen ander kan geven. De wet, welke het recht tusschen God en mensch voorschrijft, vloeit deels uit Gods natuur, deels uit zijn vrijen wil, *quia Deus libere ita voluit*. Deze onderscheiding in het *ius divinum* stricte geeft dan weer aanleiding tot die van natuurlijk en positief recht, en zoo zijn er dan ook in de wet Gods tweeërlei geboden, natuurlijke en positieve.

Dit trekt VOETIUS door, zoowel voor de ingeschapen zedewet of *lex naturalis* als voor den decaloog. In beide stelt hij natuurlijke en positieve geboden. Bij de *lex naturalis* zet VOETIUS dan ook zijn bestrijding in van de leer der *lex aeterna* in de Scholastiek, met name door THOMAS AQUINAS ontwikkeld in diens *Summa* I, II, qu. 93.

Niet alsof deze leer der *lex aeterna*, waarvan men het spoor over AUGUSTINUS heen tot in de oude filosofie kan volgen, reeds bij THOMAS het karakter zou hebben van een zedelijke wereldorde boven God en straks, gelijk bij FICHTE in zijn eerste periode, in de plaats van God — hij die aan THOMAS zoo iets toedicht heeft hem niet begrepen, en VOETIUS begreep den grooten wijsgeer volkomen — maar het bezwaar van VOETIUS tegen THOMAS is, dat terwijl alle gebod Gods dat uit zijn natuur voortvloeit het karakter van een eeuwige wet heeft, er eeuwige wetten zijn, wier grond toch niet Gods natuur is ¹⁾, en men dus de *lex aeterna* niet verwisselen mag met het *ius divinum naturale*.

1) Cum ergo omne *ius naturale divinum* ad extra, sit legis aeternae, sed viceversa omnis *lex aeterna* non sit iuris divini naturalis ad extra, sequitur non reciprocari *ius hoc divinum* cum lege aeterna. Disp. Sel., I, p. 347.